

Dönem : 1
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı :

638

Gider vergileri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen dörder üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/628)

T. C.

Başbakanlık

16 . 1 . 1964

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2191/176

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 15 . 1 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Gider Vergileri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesine dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

İçinde bulunduğumuz plânlı kalkınma devresinde ekonomik ve sosyal gelişmemizin kilit noktasını geniş ölçüde sanayileşmemiz teşkil edecektir. Bu sebeple, sanayileşmeye engel olmayacak, bilâkis onu hızlandıracak tedbirler almamız zaruri bulunmaktadır. Bu tedbirlerden birisi de, sanayi ile çok yakından ilgisi bulunan Gider vergileri bakımından alınacak tedbirdir.

1957 yılında dağınık bir halde bulunan İstihlâk vergileri ile bâzı hizmet vergileri, sistemleştirilmek ve Muamele Vergisi problemi de realitelerimize uygun bir tarzda çözümlenmek suretiyle, Gider vergileri adı altında 6802 sayılı Kanunda toplanmıştı. Gider vergileri sisteminin mihverini İstihsal Vergisi teşkil etmektedir. Bu vergi, belli alanlardaki derlitoplu snai ünitelere oturtulmuş ve dolayısıyla mevzu ve şümül bakımından daraltılmış olmakla beraber, sağlam esaslara dayanmış olması sebebiyle gittikçe verimini artırmıştır.

Bununla beraber, 1957 yılındaki Gider vergileri reformu tam yapılamamıştır. Bu noksanlığı bertaraf etmek maksadiyle bir müddetten beri Vergi Reform Komisyonu bu konu üzerinde çalışmalarına devam etmektedir.

Ancak, Gider Vergileri Kanununda tatbikatla meydana çıkan önemli bâzı aksaklıkların düzeltilmesini bu çalışmaların sonucuna talik etmek de mümkün bulunmamaktadır. Bu sebeple ekonomimizin gerçekleri ve plânın finansmanı zarureti de göz önünde bulundurularak bu tasarı hazırlanmıştır.

Tasarının hazırlanmasını gerektiren sebepler madde sıralarına göre aşağıda açıklanmıştır.

1. a) 1 nci maddenin (a) fıkrası, tasarının en önemli maddelerinden birisidir. Gider Vergileri Kanununa bağlı II numaralı tablonun 3, 4, 5 ve 6 nci pozisyonlarında kayıtlı taşıtlar, saatler, ses cihazları ve levazımı ve fotoğraf ve sinema makina ve malzemesi ithalde olduğu gibi dâhilde de vergiye tabi bulunmaktadır.

Aynı kanunun 4 ncü maddesinin a fıkrası ile, bu vasıta, alet, makina ve cihazların dâhilde tamir ve montajı İstihsal Vergisinden istisna edilmişti. Bu istisnanın tek şartı, sözü edilen vasıta, alet, makina ve cihazların tamir ve montajında kullanılan esas ve yedek parçaların, ithalde veya imal ve istihsalı dolayısıyla memleket dâhilinde vergiye tabi tutulmuş olmasıdır. Esas ve yedek parçalardan her hangi birisinin vergisiz olması halinde istisna hükmü uygulanmıyor, yani vasıta, makina, alet veya cihaz vergiye tabi tutuluyordu. Bu mahzur göz önünde bulundurularak 4.1.1961 tarihli ve 210 sayılı Kanununun 1 nci maddesi ile, bahis konusu fıkra tadil edilmiştir. Tadil edilmiş hükme göre, memleket dâhilinde imal edilmiş esas ve yedek parçalarla malzemenin maliyeti ile işçilik toplamı, tamir ve montajı yapılan vasıta, alet, makina ve cihazın maliyetinin % 30 undan fazla değil ise, istisna hükmü uygulanacak, aksi takdirde uygulanmayacaktır.

Muaddel hükümle % 30 nisbetindeki had, tamir ve montaj haddi olarak kabul edilmiş, bu nisbetin üstüne çıkan hadler ise, vasıta, alet, makina ve cihaz imalâtı sayılmıştır. Ancak, tamir ve montaj istisnası için böyle bir had kabul edilmesi demek, memleket dâhilinde imal olunan esas ve yedek parçalarla malzeme değerlerinin, vasıta, alet, makina ve cihazın maliyetinin daima bu haddin aşağısında kalması demektir. Başka bir deyimle, sınıai müesseseler istisnadan faydalanmak için memleket dâhilinde imal edilmiş esas ve yedek parçaları kullanmayacak daima ithal malı parçalar kullanacaklar ve bu durum ise memleket sanayii aleyhine olacaktır. % 30 haddi yükseltile bile memleket sanayii yine belli bir hadle kayırlı kalacak ve dolayısıyla memleketimizde kombine imalât yapan bir sanayi kurulamayacaktır.

Tamir ve montaj istisnasının bu mahzurları nazara alınarak, bu kere tasarımın 1 nci maddesiyle, II numaralı tablonun 3, 4, 5 ve 6 ncı pozisyonlarındaki vasıta, alet, makina ve cihazların memleket dâhilinde imal edilmiş olanları tamamiyle vergiden istisna edilmiştir. Sözü edilen eşyanın dâhildeki imalât ve teslimatı bu suretle tamamiyle vergiden müstesna olacağına göre, bunların tamir veya montajının da bundan sonra artık İstihsal Vergisi ile bir ilgisi kalmıyacaktır.

b) Tasarımın 1 nci maddesiyle, Gider Vergileri Kanununun 4 ncü maddesinin (g) fıkrası değiştirilmiştir.

Sözü edilen 4 ncü maddenin (g) fıkrası ile, çiniden mamul bazı süs eşyası vergiden istisna edilmiştir. Fıkra metnindeki (çini) tâbirinin şümulü tatbikatta tereddütler doğurduğundan, bu tâbir yerine daha geniş bir mâna taşıyan seramik) tâbiri kullanılmak suretiyle fıkranın değiştirilmesi yoluna gidilmiştir.

2. Tasarımın 2 ncı maddesiyle, Gider Vergileri Kanununun 4 ncü maddesinin sonuna (m) fıkrası ilâve edilmiştir.

Bu fıkra ile eklenen hüküm halı ipliği istisnası ile ilgilidir.

Halı ipliği istisnası, memleketimizde Muamele Vergisinin kabulünden itibaren çeşitli suretlerle uygulanmış, bu tatbikat bazan, isabetli neticeler vermiş, bazan da büyük ölçüde suiistimallere yol açmıştır. Fakat bütün güçlüklerle rağmen halı sanayinin memleketimiz için arz ettiği özel önem göz önüne getirilirse meselenin, bu sahada sınırlı bir istisna hükmünün getirilmesi suretiyle çözümlenmesinin yerinde olacağı sonucuna varılır.

Halı imali, millî bir sanayi olmak vasfı bir tarafa, geniş iş gücünü değerlendirmesi bakımından büyük bir önem taşıdığı gibi, ihracatta şiddetli rekabete mâruz bulunan bir faaliyet koludur. Gerek bu sebeplerle, gerekse kaliteli halılar ile orta vasıftaki halılar arasında mevcut vergi yükü dengesizliğini gidermek zarureti karşısında bu sahada yeni bir istisna hükmüne yer verilmesi icabetmektedir.

İşte bu mülâhazalar ile yeni gider vergileri reformunda, halı imalinde kullanılan ikibuçuk metrik numaraya kadar strayhgarn ipliklerinin, muayyen bir disiplin altında, İstihsal Vergisinden müstesna tutulması öngörülmüştür.

3. Gider Vergileri Kanununun 5 ncı maddesinin (b) fıkrası ile, muharrik kuvvet kullanmayan, çalıştırdığı işçi ve çırak sayısı kendisi ile birlikte üçü geçmeyen, tüccara ve İstihsal Vergisine tabi imalâtçılara ait iplikleri boyamayan boyahaneler İstihsal Vergisinden muaf tutulmuştur.

Bâzı hallerde gayet basit tesisleri ihtiva eden bu boyahanelerde iplikler üzerinde kasarılama da yapılmaktadır. Kanun hükmü ile muafiyet yalnız boyama yapan müesseselere verildiğinden, kasarılama da yaptıkları takdirde bu basit boyahanelerin muafiyeti ortadan kalkmakta idi. Tasarının 3 ncü maddesi ile, bu basit boyahanelerde kasarılama yapılması hallerinde de muafliğin devam etmesi sağlanmıştır.

4. Tasarının 4 ncü maddesiyle, emsal satış bedelinin tâyininde, genel idare giderlerinden mamûle düşen hissenin maliyete katılması mecburiyeti ihdas edilmiştir.

Malûm olduğu üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 275 nci maddesi, imal, edilen emtiada maliyete girecek unsurları tâyin etmektedir. Bu maddenin 4 numaralı bendinde, genel idare giderlerinden mamûle düşen hissenin mamulün maliyetine katılması mükellefin ihtiyarına bırakılmıştır. Bu hüküm Gelir ve Kurumlar Vergileri bakımından bir mahzur teşkil etmemekte ise de, Gider Vergileri Kanununa göre tâyin edilecek emsal bedelinin düşük olarak tesbit edilmesine ve dolayısıyla vergi ziyana sebebiyet vermektedir. Bu mahzuru önlemek üzere tasarı ile sözü edilen hüküm sevk edilmiştir.

5. Tasarının yeniliklerinden birini de umumi vergi matrahı olan satış bedelinden indirilecek unsurlar arasına cam ve seramik sanayiine mahsus olmak üzere bâzı giderlerin ithal edilmiş olması teşkil eder. Şöyle ki, tasarının 5 nci maddesiyle, Gider Vergileri Kanununun 16 ncı maddesinin (e) işareti taşıyan fıkra ile her türlü cam ve cam eşyanın tesliminde müstahsılların dekorasyon ve süslemeye ait doğrudan doğruya işçilik ve malzeme giderleriyle sanatçı ücretlerinin satış bedelinden indirilmesi sağlanmıştır. Bu hüküm, porselenden sofraya ve mutfak takımları ile tuvalet ve süs eşyalarının tesliminde de uygulanacaktır.

Müstahsılların bu hükümlerden faydalanmaları için sınai muhasebe tutmaları şarttır.

Dekorasyon ve süsleme kavramına giren işleri Maliye ve Sanayi Bakanlıkları tâyin ve tesbit edeceklerdir.

Yukarıda yazılan bu hükme tasarıda yer verilmesinin sebebi şudur: Bilindiği gibi, dâhilde alınan İstihsal Vergisinin cam sanayiine taallük eden pozisyonu esas itibariyle Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikasının müstehlike arz edilecek hale getirilen mamullerinin nihai safhasını kavramaktadır. Bu itibarla vergi yükü, meselâ tekstil sanayiinde olduğu gibi bir bütün teşkil eden İstihsal Vergisi içinde hafifliyerek dağılmamakta, ilk ve aynı zamanda nihai mamûl olan madenin üzerinde kalmaktadır.

Ayrıca bu sahada çalışan diğer küçük işletmeler mamûllerini dekorasyon ve süslemeye tabi tutmadan iptidai safhada teslim etmekte, bunları satınalan ikinci el müstahsıllar ise vergiye tabi bulunmadıkları cihetle, yaptıkları dekorasyon ve süslemeden sonra tam mamul hale getirdikleri cam eşyayı gayrimüşru rekabet şartları içinde piyasaya arz etmektedirler. İşte bu rekabeti önliyerek vergilemede eşitliği sağlamak maksadiyle, bu hüküm sevk edilmiştir.

6. Tasarının 6 ncı maddesiyle, banka ve sigorta muameleleri Vergisi ile ilgili olarak bâzı yeni istisnalar kabul edilmiştir.

a) Memleketimizde uygulama sahası yeni başlamakta olan zirai sigortalarla ilgili bir istisna hükmü teşvik maksadiyle tasarıya konulmuştur.

b) Bundan başka İktisadi İşbirliği Kalkınma Teşkilâtının tavsiyesine uyularak nükleer rizikolarla karşı yapılan sigortalar için de ayrı bir istisna hükmü derpiş edilmiştir.

c) Tasarının (m) işaretli fıkrasıyla, esnaf kefalet kooperatiflerinin, kefalet mektubu vermek suretiyle ortaklarına sağladıkları kredilerden masraf karşılığı adıyla aldıkları meblâğlar, banka ve sigorta Muameleleri Vergisinden istisna edilmiş ve bu suretle bu kooperatiflerce esnafa daha kolaylıkla kredi temin edilmesi imkânı sağlanmıştır.

7. Nakliyat Vergisinde, belli bir iş için kiralanmış bir taşıtla kiraliyana ait eşya ve şahısların taşınmasında vergi matrahının nakil vasıtası sahibine ödenen kira bedeli olduğu kanunun 36 ncı maddesinde hükme bağlanmış ise de, böyle bir durumda vergi mükellefini tâyin eden bir hüküm mevcut olmadığından birçok ihtilâflar zuhur etmiştir. Bu ihtilâfları bertaraf etmek üzere, bu cihet tasarı ile açık bir hale getirilmiştir.

8. Tasarının 8 nci maddesi ile dâhilde alınan İstihsal Vergisinde dahilî sarfların ödeme süresi değiştirilmektedir.

Bilindiği üzere, Gider Vergileri Kanununun ilk şeklinde dahilî sarflarda ödeme süresi 3 ay olarak tesbit olunmuştu. Bu hüküm, vücuda getirilen mamûllerin satışlarının gecikmesi halinde, bu mamûllere bağlı Vasıtalı bir Verginin müstahsillarca peşin olarak ödenmesini intaactmekte ve bu da mükelleflerin likiditeleri ve kredi münasebetleri üzerinde ağır baskılar yapmakta idi. Bilhassa tekstil sanayiine mahsus olan bu durum şikâyetlere yol açmış ve nihayet 210 sayılı Kanunla dahilî sarflara ait verginin ödenmesi, mamûllerin satışına bağlanmak suretiyle düzeltilmek istenmiş, fakat prensipte berrak olan bu düşünce tatbikatta istenilen neticeyi vermemiştir. Bunun sebebi vergili ilk maddenin satılan hangi mamûlün bünyesinde yer aldığı teknik bakımdan ve muhasebe kayıtları üzerinden tesbitine imkân bulunamamış olması ve tahsilât hükümlerinin durumdaki müphemiyetten dolayı uygulama kabiliyetinin za'fa uğramış bulunmasıdır.

İşte geçirilen bu tecrübeler göz önünde tutularak dahilî sarfların vergisinin esas itibariyle mükelleflerin disponibilitelerine bağlanmak suretiyle ödenmesi yoluna gidilmiş ve her hal ve kârda bu ödeme gücünün dahilî sarf tarihine göre en fazla 6 ay içinde gerçekleşmesinin mümkün olacağı düşünülerek, mükelleflere sürelerini buna göre tâyin etmeleri imkânı da verilmiştir.

Tasarının 8 nci maddesinde bu esasın işleyiş tarzı açık olarak belirtilmiştir. Buna göre, ödeme imkânının mamûllerde satış tutarının ilk maddelerin matrah toplamına nisbeti derecesinde olabileceği kabul edilmiş ve bu nisbet, bulunduğu ayın tarh olunacak vergilerine uygulanmak suretiyle ödenecek verginin miktarı tâyin olunmuştur. Mükelleflere bir imkân bırakmak için, ödenecek verginin satış bedelinin % 50 sini geçmeyeceği, bittabiî birikmiş vergi borçlarını da aşmayacağı ayrıca hükme bağlanmıştır.

Mükellefler bu usul ile bağlı tutulmuşarak, yukarıda da işaret olunduğu gibi, isterlerse dahilî sarflarına ait vergilerini 6 aylık süre içinde ödeyebileceklerdir.

9. a) Akar yakıtlar; 187 sayılı Kanunla 28 . 2 . 1963 tarihinden itibaren motorine ait İstihsal Vergisi kiloda 8,5 kuruştan 16 kuruşa, mazota ait İstihsal Vergisi de kiloda 8 kuruştan 16 kuruşa çıkarılmış, gazyağına ait vergi ise 10 kuruş olarak bırakılmıştı.

Böylece motorine ait vergi artırıldığı halde, gazyağına ait verginin olduğu gibi bırakılmış olması neticesinde, fiyatı daha ucuz olan gazyağı talebinin artacağı ve gazyağının motorine karıştırılmak suretiyle istihlâk edileceği ve bundan millî ekonominin zarar göreceği müşahede edildiğinden, gazyağının bir kilosundan alınan verginin 14 kuruş artırılması suretiyle bu iki maddenin vergi hadlerinin birbirine yaklaştırılması icabetmiştir.

Bundan başka plânın finansmanı için gelire olan ihtiyaç da nazara alınarak motorin ve mazotun vergilerinin kiloda 7 şer kuruş artırılması yerinde görülmüştür.

b) Sıvılandırılmış petrol gazı (L. P. G.) :

Yeniden vergi mevzuuna alınmış olan bu madde, ham petrolün tasfiyesi sırasında elde olunan bütan ve propan gazlarının tazyik altında sıvılandırılmış şekli olup tüpler içinde yakıt olarak kullanılmaktadır. Elde olunan bilgilere göre, bir Kg.L. P. G. 3 m³ havagazının kalorisini vermektedir. Bu durum ve L. P. G. nin havagazı ile rekabeti göz önünde bulundurularak, bir kilosunun 5 kuruş vergiye tabi tutulması uygun görülmüştür.

10. Bu madde ile, plâstik ilk maddelere ait vergi nispeti % 30 dan % 40 a çıkarılmış ve bu arada pozisyon metni daha sarîh hale getirilmiştir.

Malûm olduğu üzere, memleket dâhilinde imal olunan plâstik eşya İstihsal Vergisine tabi değildir. Sadece ilk maddesi vergiye tabi bulunan ve memleketimizde geniş bir şekilde istihsal ve istimal edilmeye başlanmış olan bu türlü eşyaya ait ilk maddelerin bir vergi rezervi taşıdığı nazara alınarak vergi nispeti yükseltilmiştir.

11. Tasarının 11 nci maddesiyle I numaralı Tablonun 10 ncu pozisyonunda yapılan değişiklik, dikiş ve nakış iplikleri ile ilgilidir. Dikiş ve nakış iplikleri üzerinde yapılan sarma işi bitim işidir. Memleketimizde dikiş ve nakış ipliklerini kombine halde imal eden fabrikalar mevcudolduğu gibi.

münhasıran sarma ameliyesi yapmak suretiyle piyasaya dikiş ve nakış ipiği çıkaran küçük müesseseler de vardır. Ekseriyeti teşkil eden bu küçük müesseseler vergiden kaçınmak suretiyle büyük müesseselerle rekabette bulunmaktadırlar.

Bu durum nazara alınarak, % 30 olan dikiş ipliklerinin vergi nisbetinin % 18 e indirilmesi ve bundan başka kanunun 16 ncı maddesinin(c) işaretli fıkrasının kaldırılması ve I numaralı tablonun 10 ncu pozisyonuna dikiş ve nakış ipliklerini makara, mukavva ve benzerlerine sarılması işinin vergi dışında olduğuna dair bir (F) fıkrası ilâve edilmesi yerinde görülmüştür.

12. İtiryat ve tuvalet maddeleri :

Evvelce Gider Vergileri Kanununa bağlı IV numaralı Tablonun 210 sayılı Kanunla değişik 13 ncü pozisyonu gereğince, bu maddelerin sadece ithalleri vergiye tabi bulunmakta memleket dâhilinde imal ve teslim olunanlar vergi konusuna girmemekte idi. Lüks mahiyet arz eden bu maddelerin, dâhilde imal olunanlarının da vergiye tabi tutulması uygun görüldüğünden, tasarının 12 nci maddesi ile sözü edilen maddeler birinci tablonun şumulüne alınmış ve bunlardan tuvalet sabunlarının % 15, diğerlerinin ise % 30 nispet üzerinden vergilendirilmesi cihetine gidilmiştir.

13. Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 25 nci faslındaki kükürt toprak, taş alçı, v. s. gibi madenî müstahsallar, kanuna bağlı IV numaralı Tablonun 13 ncü pozisyonu gereğince ithalde alınan İstihsal Vergisine tabidir. Tasarının 13 ncü maddesiyle sözü edilen maddelerin mamullerinin de vergiye tabi tutulması derpiş edilmiştir.

Bundan başka, bu tasarının 12 nci maddesiyle, Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 33 ncü faslındaki itriyat ve tuvalet maddeleri dâhilde alınan İstihsal Vergisine de tabi tutulmuş, fakat bu maddelerden gülyacağı, gülsuyu, kekikyağı, kolonya, losyon ve diğ. macunları dahili verginin mevzuu dışına bırakılmıştır. Aynı maddelerin ithallerinin vergi dışında kalması doğru görülmediğinden, IV ncü Tablonun 13 ncü pozisyonu bu hususu sağlıyacak şekilde kaleme alınmıştır.

14. Tasarının 14 ncü maddesi kaldırılan hükümlere aittir.

15. Tasarının geçici 1 nci maddesiyle, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar dahili sarflarla ilgili birikmiş İstihsal Vergisi borçlarının, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde ödeneceği derpiş edilmiştir.

Geçici 2 nci madde mûtat stok maddesidir.

16. Tasarının 15 ve 16 ncü maddeleri ise mûtat yürürlük ve yürütme yetkisi maddelerinden ibarettir.

Geçici Komisyon Raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon
Esas No. : 1/628
Karar No. : 9

29 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığına

13 . 7 . 1956 tarihli ve «6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler ilâve edilmesine dair kanun tasarısı» Maliye Bakanlığı temsilcilerinin de iştiraki ile görüşüldü.

Komisyonumuz çalışmalarında, Devlet Plânlama Teşkilâtının, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin evvelce alınmış, olan mütalâa ve görüşleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Gerekçesinde de belirtildiği üzere, Hükümet tasarısı ile, Gider Vergiler Kanunu tatbikatında görülen ve Vergi Reform Komisyonunca yapılmakta olan çalışmalar sonusuna talik mümkün olmayan önemli bazı aksaklıkların giderilmesi ve plânının finansmanı maksadı güdülmektedir.

Komisyonumuzca yapılan incelemeler sonunda, Hükümetçe tasarının sevk edilmesi yerinde görülmüş ve aşağıda açıklanan bâzı değiştirmelerle tasarı kabul edilmiştir.

1. Tasarının 1 nci maddesinin (a) fıkrası ile, Gider Vergisi Kanununun 4 ncü maddesinin (a) işaretli fıkrasındaki, memleket dâhilinde imal olunan bâzı vasıta, makine, alet ve cihazlara ait montaj ve tamir istisnası kaldırılmakta, sözü edilen vasıta, makine, alet ve cihazlar tamamiyle vergiden istisna edilmektedir.

Kanundaki montaj ve tamir istisnasının, memleketimizde halen kuruluş safhasında bulunan montaj sanayiinde yerli madde ve malzeme kullanılmasını önlediği müşahede edildiğinden, komisyonumuzca, bu istisnanın kaldırılarak, bu sahaya tam bir muafiyet verilmesi yerinde görülmüş ve ayrıca Hükümet tasarısının aynı maddesi ile, Gider Vergileri Kanununun 4 ncü maddesinin g fıkrasındaki, tezyimli yerli çinilere ait istisnanın teşmil edilmesine dair olan hüküm de aynen kabul edilmiştir.

2. Hükümet tasarısının ikinci maddesinde, 2,5 metrik numaraya kadar olan (2,5 dâhil) strayhgarn ipliklerinin, yani halı imalinde kullanılan kalın yün ipliklerinin bâzı şartlarla istihsal vergisinden istisna edilmesi öngörülmektedir.

Gereğede, memleketimizde halı sanayiinin özel bir önem taşıdığı ve iş gücünü değerlendiren ve ihracatta şiddetli bir rekabete mâruz bulunan bir faaliyet kolu olduğu ve bundan başka kaliteli halılar ile orta vasıftaki halılar arasında vergi yükü bakımından bir dengesizliğin mevcud olduğu ve bu sebeplere binaen istisnanın getirildiği belirtilmektedir.

Filhakika, halı sanayii mmeleketimiz için özel bir önem taşımaktadır. Ancak, bu istisna hükmü, vergi kaybına sebebiyet verecek geniş bir kapı açmaktadır. Nitekim, Gider Vergileri Kanunundan evvel yürürlükte bulunan 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanunu ile de halı ipliklerine bir muafiyet tanınmıştı. Fakat bu muafiyet hükmü, tatbikatta mühim vergi kayıplarına sebebiyet vermiştir. Zira, iplik imal eden bir müessesesinin, aynı maddeden ne kadar vergiye tabi iplik, ne kadar vergiden muaf iplik imal ettiğini tâyin etmek mümkün değildir. Vergiye tabi ipliklerde kullanılan yünün, vergiden muaf ipliklerde kullanıldığının ileri sürülmesi mümkündür. Muamele Vergisi Kanunu tatbikatında bu gibi olaylar çok görülmüştür. Ve bu sebepledir ki, Muamele Vergisi Kanunu kaldırılıp yerine Gider Vergisi ikame edildiği zaman, Gider Vergileri Kanununda halı iplikleri için bir istisna kabul edilmemiştir.

Tasarıda, muafiyet bâzı şartlara bağlanmakta ise de, bu şartların da vergi kaybına mâni olacağına komisyonumuz kaani bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, Gider Vergisine tabi diğer maddelerde olduğu gibi, halı veya halı ipliği ihracı halinde, Gider Vergileri Kanununda muafiyeti veya vergi iadesini sağlayan geniş hükümler vardır. Ayrıca son zamanlarda yürürlüğe giren ve 261 sayılı «İhracatı geliştirmek amacı ile vergilerle ilgili olarak Hükümetçe alınacak tedbirlere dair Kanun» gereğince de halı ihracatı geniş mikyasta teşvik edilmektedir.

Bu mülâhazalarla halı ipliklerinin vergiden istisna edilmesine dair olan 2 nci maddenin tasarıdan çıkarılması komisyonumuzca yerinde görülmüştür.

3. Tasarının 3, 4 ve 5 nci maddeleri, yukarıda belirtilen değiştirme sebebiyle, 2, 3 ve 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

4. Tasarının 6 ncı maddesi, 5 ncı madde olarak ve bu maddenin m işaretli fıkrası değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Tasarıda sözü edilen (m) fıkrasında, esnaf ve kefalet kooperatiflerinin ortaklarına temin ettikleri krediler dolayısıyla bunlardan masraf karşılığı adı ile aldıkları paraların vergiden istisna edilmesi öngörülmektedir.

Esnaf kefalet kooperatiflerinin, Türkiye Halk Bankası ile ortakları arasında yaptıkları tavasut dolayısıyla, sadece ortaklarından masraf karşılığı adı ile aldıkları paraların vergiden istisna edilmesi kâfi değildir. Asıl önemli olan, Türkiye Halk Bankasının, sözü edilen kooperatifler vası-

tasiyle esnaf ve sanatkârlara verdiği kredilerin vergiden istisna edilmesidir. Esnaf ve sanatkârların bu yoldan aldıkları kredilerin, tarım kredilerinde olduğu gibi, vergiden istisnaiyetini ve dolayısıyla bunlara ucuz kredi sağlanmasını yerinde gören komisyonunuz, sözü edilen kredilerin de vergiden istisna edilmesini yerinde görmüş ve fıkra ona göre değiştirilmiştir.

5. Tasarının 7 ve 8 nci maddeleri, 6 ve 7 nci maddeler olarak değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

6. Tasarının 9 ncu maddesi, 8 nci madde olarak ve metinde zikredilen kanunun tarih ve numarasında bir tabaj hatası yapıldığı görüldüğünden bu hata düzeltilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Tasarının en önemli maddesi olan bu madde üzerinde komisyonumuz etraflı bir şekilde durmuştur.

Gider vergileri tadil tasarısı ile gaz ve motorine ait İstihsal Vergisinde yapılan zammın ilk gerekçesi muhakkak kalkınma plânının ihtiyacı bulunan finansman imkânlarının sağlanması teşkil etmektedir. Ancak derpiş edilen bu zamlar, akar yakıt konusunda karşılaşılan bazı ekonomik meselelerin hâl tarzlarına uygun düşmektedir.

A) Gazyağına zam yapılmasını zaruri kılan sebepler şunlardır:

1. Benzin ve gazyağı tüketim talebi ile istihsal imkânları arasındaki dengesizlik:

Son zamanlara kadar, bütün petrol ihtiyacı mamül halde ithalât yolu ile temin edilirken, 1962 ve 1963 yılından itibaren tasfiyehanelerin kurulmasıyla, durum tamamen değişmiştir.

Bugün, ithal edilen ve yerli ham petrolü işleyen bu rafineriler, genel olarak mamul petrol ihtiyacını karşılamakta, ancak gazyağı ve özel petrol ürünleri ithal olunmaktadır.

Memleketimizde istihsal olunan ve ithal edilen ham petrolde, gaz muhtevası mahdud olup, bunlardan çıkarılması mümkün gazyağı miktarı belli bir nisbeti aşmamaktadır.

1. 1963 yılında işlenen ham petrol :

	Ton	%
Yerli ham petrol	693 933	19
İthal malı ham petrol	2 941 348	81
Toplam	3 635 281	100

2. 1963 de elde olunan ürünler :

Cinsi	Ton	%
L. P. G.	11 155	0,5
Benzin	559 939	16,8
Gaz	395 750	11,2
Motorin	868 963	26,2
Fuel - Oil	1 382 279	41,6
Asfalt	119 385	3,6
Solven	1 593	0,1

Memleketteki rafinerilerle, yukarda gösterilen % 11 nisbeti üstünde, gazyağı istihsalı mümkün olmamaktadır. Yani, diğer petrol ürünleri yerine, gazyağı istihsalının daha fazla artırılmasına teknik bakımdan imkân yoktur.

Tüketim durumuna gelince : Gazyağının memleketteki sarfiyatı, yıldan yıla belli bir nisbet dâhilinde artmakta olup, son olarak 1963 yılında evvelki yıllara nazaran görülmemiş bir yükseliş kaydetmiştir.

(3) Gazyağı tüketimi (Ton) :

Yıllar	Tüketim miktarı	Artış	Artış %
1960	336 756	—	—
1961	363 427	26 671	% 7
1962	397 911	34 484	% 8
1963	449 004	51 093	% 13

Görülüyor ki, istihsalin muayyen bir seviyede kalmasına rağmen, gaz tüketimi süratle artmaktadır. Bu devamlı ve bilhassa son yıldaki görülmemiş artış, memleketin istihsal imkânlarını aştığından, büyük miktarda gaz istihsalini zaruri kılmaktadır.

Gaz sarfiyatındaki süratli artışın diğer bir sonucu da, benzin yerine ikame olunmak suretiyle, benzin tüketimini düşürmesidir. Benzin sarfiyatındaki artışın birdenbire gerilemesi aşağıdaki tabloda açıkça görülmektedir.

(4) Benzin tüketimi (Ton) :

Yıllar	Tüketim	Artış	Artış %
1961	457 487	—	—
1962	510 499	53 012	11
1963	522 236	11 737	2

(5) 1963 yılı benzin - gaz - motorin üretim ve tüketim durumu (Ton) :

Cinsi	Üretim	Tüketim	İstihsal fazlası	İstihlâk fazlası
Benzin	559 939	522 326	37 703	—
Gaz	395 750	449 004	—	53 254
Motorin	868 963	878 985	—	10 022

Benzin tüketiminin düşmesi ile 37 703 ton istihsal fazlası vücuda geldiğinden, 1963 yılında benzin ihracı meselesi ile karşılaşmıştır. Bu durum ise, beynelmül fiyatlar karşısında memleketimiz için zararlı sonuçlar doğurmuştur.

Nitekim, gaz ve benzindeki üretim ve tüketim arasındaki bu âhenksizlik, 1963 yılında 41 855 ton gaz ithalini, aynı zamanda 38 600 ton benzin ihracatı yapılmasını gerektirmiştir. Gaz ithalâtı kilosu 32,9 kuruştan, benzin ihracatı 16,8 kuruştan yapılmıştır. Ham petrolün 15 kuruştan ithal olunduğu nazara alınırca, bu muamelenin ne kadar zararlı olduğu görülür.

Gaza zam yapılırken, varidat temini maksadının hemen yanında, gazın tüketim talebindeki süratli artışın önlenmesi, tüketimin istihsal imkânlarına indirilmesi, böylece gaz ithali ve benzin ihracı gibi memleket ekonomisi için zararlı bulunan bir yola gidilmemesi amacı yer almaktadır. Bu maksadı temin edebilmesi, yani tüketimi daraltabilmesi için gaza yapılan zammın, motorine yapılacak zamma nazaran yüksek olması öngörülmüştür.

2. Gaz ve motorin fiyatları arasındaki dengesizliğin izale edilmesi :

Bütün memleketlerde, tüketim taleplerini istihsal şekil ve şartlarına uydurmak için, gaz fiyatları daima motorin fiyatlarına nazaran yüksek tutulmuş ve gaz talebi daraltılmak istenmiştir.

(6) Muhtelif memleketlerde gaz - motorin fiyatları (Litre - Kuruş) :

Memleket	Gazyağı	Motorin
Avusturya	93,1	78,2
İtalya	118,6	108,—
Belçika	64,6	49,5
Lüksemburg	66,—	47,6
Holânda	47,7	38,6

Türkiye'de ise, durum tamamen aksine olup, motorine nazaran gaz ucuzdur. Halbuki istih-sal maliyeti itibariyle gazın daha pahalı olması icabetmektedir. Bu anormal durum, 1963 yılın-da yapılan zam ile ortaya çıkmıştır.

(7) Memleketimizde gaz - motorin ana depo fiyatları (vergili - İst) :

Yıl	Gaz		Motorin	
	Kg/Kr.	Fark	Kg/Kr.	Fark
1962	63,70	—	63,11	—
1963	65,46	1,76	75,26	12,15

Petrol ürünleri arasında en kıt ve dünya pazarlarında motorine nazaran pahalı olan gazın motorine kıyasla ucuz hale gelmesi, bâzı mahzurlar doğurmaktadır.

Bir kere, yukarda belirtildiği gibi, motorin ve benzin yerine kullanılmaya başlanmak suretiy-le, tüketimi süratle artmış ve istih-sal imkânlarına nazaran dengesi bozmuştur.

İkinci olarak, gaz, motorine karıştırılmaya başlanmıştır. Yukarda gazın tüketiminde 1963 yılındaki anormal artışını, başkaca bir âmil bulunmadığına göre bu vakıya izafe etmekten başka izah tarzı yoktur. Bu noktadan hareket olunursa, 1963 yılındaki % 13 artışın, % 8 i nor-mal artış, kalan % 5 i motorine karıştırılan gaz tüketimi olduğu sonucuna varılır. Bu yolda sarf edilen gazın miktarı ise $(51\ 000 \times 5/13 = 20\ 000)$ ton civarında olmak lâzımgelir.

Gaz - motorin karışımı dizel motorlarında kullanılmakta olup, şu teknik mahzurlara sebeb-olmaktadır :

- Karışık yakıt motorun ömrünü kısaltmaktadır.
- Ayrıca yakıt sarfiyatını normalin üstünde artırmaktadır.

Üçüncü olarak : Fiyat düşüklüğü sebebiyle, gazın, kullanılması zaruri bulunmayan mahallerde kullanılmasının geliştiği malumdur. Diğer mahzurlar mevcudolmasa bile, maliyeti yüksek, temini döviz sarfını gerektiren bir metam, kıymeti ile mütenasip bulunmayan mahallerde, gayriiktisadi olarak kullanılması vakıası, ekonomimiz için başlı başına bir zarar kaynağı teşkil etmektedir. Ay-rica, taammüm etmesi arzu edilen ve plânda bihassa öngörülen linyit üretim ve tüketiminin artırılması hususu, gaz bugünkü fiyatta bırakıldıkça katiyen gerçekleşme imkânı bulamayacak-tır. Halbuki, bu problem, memleket ekonomisi ve ormancılığı bakımından birinci derecede önem ta-şımaktadır. Gaz fiyatına yapılacak zam, aynı zamanda plânın öngördüğü hedefi sağlayacak nite-liktedir.

3. Sarf mahalleri itibariyle, zamdan müteessir olacak ve vergiye mütehammil bulunmayan köy ve kasaba halkının tenvir maddesi olarak kullanılan gaz yağı miktarı umumi sarfiyatın ancak 1/10 unu teşkil etmektedir. Bu miktar gaza isabet eden vergi miktarı yılda cem'an 7 milyon lira civarında bulunduğu göz önüne alınırsa, gaz kullanan 3 milyon köylü ailesine yüklediği verginin cüzi olduğu görülecektir. Diğer sarf yerleri, vergiden fazlası ile müteessir olacak mahiyette bu-lunmamaktadır.

4. Devlet Plânlama Teşkilâtının Petrol Sanayii ve problemlerine dair yaptırdığı 1 Kasım 1963 tarihli incelemede, aynı mahiyetteki gerekçelerle gazyağı fiyatının artırılması sonucuna va-rılmış bulunmaktadır.

B) Motorin fiyatına zam yapılmasını gerektiren sebepler :

1. Motorin - benzin tüketimi ve üretim dengesizliği yukarıda (A/1) kısmında gösterilen (5) nolu tabloda belirtildiği üzere, 1963 yılında motorin istihsalı, tüketimi karşılayamaz olmuştur. İstihsal noksanı 10 022 ton bu yıl için stoklarla karşılanmış bulunmaktadır.

Yıllar itibarıyla motorin sarfiyatı incelenirse devamlı bir artış karşısında kalındığı görülür.

Yıllar	Motorin sarfiyatı (Ton)
1955	415 200
1960	591 900
1961	648 400
1962	735 300
1963	878 985

Nitekim nakil vasıtalarında benzinle işliyenler yerine motorinle işliyenlerin tercih edildiği, ithalât rakamlarından ve memleketteki montaj fabrikalarının imalât programlarının tetkikinden açıkça anlaşılmaktadır.

Yukarıda işaret edildiği üzere, 1963 yılında motorin üretimi tüketimi karşıyamamıştır. Motorin tüketiminin bu hızlı inkişafı karşısında, ileriki yıllarda istihsal noksanının pek büyük miktarlara varacağı muhakkak gibidir. Bu durumda, motorinin yerli istihsal imkânları sabit bir nisbet dâhilinde cereyan edeceğinden, yakın bir istikbalde, gazyağındaki gibi, yine motorin ithalâtı yapılması zarureti kendini gösterecektir.

Görülüyor ki, motorinin tüketim ve üretim arasında da, istihsal imkânları bakımından bir dengesizlik ortaya çıkmaktadır.

Bugünkü durumda, fazla ham petrol ithal ederek, motorin ve gaz istihsalini artırmak, petrol sanayiinin teknik zarureti olarak fazla benzin istihsalini gerektirmektedir ki, bunun ihracolunması da yukarıda belirtildiği gibi, memleket ekonomisi bakımından çok zararlı sonuçlar doğurmaktadır.

Böyle olunca, akar yakıt konusunda karşılaşılan güçlükler hâl çaresi olarak, gazda olduğu gibi motorinde de istihlâki daraltmaya mâtufl tedbirlere başvurulması hususu kalmaktadır. Bu şekilde, motorin fiyatının yükseltilmesi sonucu, tüketim talebi bir nebze daralacak ve böylece istihsal imkânlarımız seviyesine intibak etmiş olacaktır.

Motorine yapılan zam ile, varidat temini endişesi yanında memleketin akar yakıt konusunda karşılaştığı bu problemlerin vergi yolu ile düzenlenmesi maksadı takibedilmiş bulunmaktadır.

Motorin fiyatına yapılan 7 kuruşluk zam ile nakliye ücretlerinde görülecek yükseliş, pek cüzi ve mahdut kalacağı cihetle, umumi fiyat seviyesinde her hangi bir tesir husule getirmeyeceği de muhakkak gibidir.

Nitekim, yapılan genel bir hesaplama, meselâ Ankara - İstanbul gibi 450 kilometrelik uzun bir mesafede yapılan bir nakliyatta, zammın yolcu başına 15 - 20 Kr., yük nakliyatında kilo başına 8 - 10 santim ücret yükselişine sebebiyet vereceği tesbit olunmuştur.

2. Demiryolları ve karayolları arasında, vergi dolayısıyla tahaddüs etmiş bulunan, rekabet eşitsizliğinin kaldırılması :

Bilindiği gibi Devlet Demiryolları İdaresi, yaptığı yük ve yolcu nakliyatı üzerinden Nakliyat Vergisi isimli vasıtalı bir vergi ödemektedir. Halbuki motorlu taşıtlarla yapılan nakliyat ise bu nevi bir vergiye tabi değildir. Devlet Demiryollarını müşkül duruma sokan bu vergi eşitsizliğini telâfi etmek bir zaruret olarak kendini göstermektedir. Motorlu taşıtlarla yapılan nakliyatı, Nakliyat Vergisiyle teklif etmek bugünkü şartlar altında, son derece müşkül ve hattâ tatbik imkânsızlığı mevcuttur.

İşte, motorine yapılan zamlarla, aynı zamanda bahis konusu rekabet şartları eşit hale konulmuş olacaktır.

7. Tasarınnın 10, 11 ve 12 nci maddeleri, 9, 10 ve 11 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

8. 12 nci madde komisyonumuzca ilâve edilmiştir. Komisyonumuzca 9 ncu madde olarak kabul edilen Hükümet tasarınnın 10 ncu maddesi ile, plâstik ilk maddelere ait vergi nisbetinin % 30 dan % 40 a çıkarılması ön görülmektedir. Tasarı ile bu ilk maddelere ait vengi nisbeti yükseltilmekte ise de, kanuna bağılı IV numaralı tabloda yer alan bu ilk maddelerden mamul eşyanın vergi nisbeti olduğu gibi bırakılmıştır.

Bilindiğı üzere, Gider Vergileri Kanununa bağılı I numaralı tabloda ilk maddeler, IV numaralı tabloda ise mamul maddeler yer almıştır. Mamul maddelerin ise yalnız ithalleri vergiye tabidir. Kanunda ilk madde ve bunların mamullerinin kıymetleri arasındaki farklılık nazara alınarak, mamul maddelerin vergi nisbeti ilk maddelere nisbetle biraz düşük tutulmuştur. Filhakika kanunun mer'î hükümlerine göre plâstik ilk maddenin vergi nisbeti % 30, mamullerinin ise % 25 tir.

Tasarı ile plâstik ilk maddelere ait vergi nisbeti % 40 a çıkarıldığı halde, mamullerin vergi nisbetinin % 25 olarak kalması bu muvazaneyi bozacaktır. Bundan başka, mamullerin vergi nisbetinin olduğu gibi bırakılması, ithal malı plâstik mamulleri, yerli plâstik mamullere nisbetle avantajlı duruma getirecektir.

Bu mülahazalara binaen, Komisyonumuz, tasarıya eklediğı 12 nci madde ile plâstik mamullere ait vergi nisbetinin de % 35 e çıkarılmasını yerinde görmüştür.

9. Tasarınnın 13 ve 14 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

10. Tasarınnın geçici 1 nci maddesinde, Gider Vergileri Kanununun 49 ncu maddesi gereğince, aynı kanunun 3 ncü maddesinin (b) fıkrasında yazılı şekilde teslim edilmiş maddelere ait birikmiş vergi borçlarının 6 ay içinde ödeneceğı ön görülmektedir.

Komisyonumuz bu 6 aylık süreyi kısa bulmuştur. Zira, büyük vergi borçları birikmiş mükellefler bu kısa müddet içinde vergilerini ödiyemeyecek duruma düşebilirler. Bu cihet göz önünde bulundurularak komisyonumuz sözü edilen maddeyi değiştirmiştir.

Değişik maddeye göre, mükellefler, birikmiş vergi borçlarını beş eşit taksite ayıracaklar, ilk taksiti bu kanunun yayını tarihinden 2 ay sonra, diğer 4 taksiti ise, ilkişer ay ara ile ödiyeceklerdir. Bu suretle süre 10 aya çıkarılmış bulunmaktadır.

11. Tasarınnın geçici 2 nci maddesi ile 15 ve 16 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesine karar verilen kanun tasarınnı Yüksek Meclisin tasviplerine arz olunur.

Başkan
Çanakkale
Ş. İnan

Başkanvekili
Sakarya
N. Bayar

Sözcü
Konya
R. Özal

Kâtip
Ağrı
Söz hakkım mahfuz
muhalifim
N. Güngör

Amasya
R. Arpacıoğlu

Adana
Söz hakkım mahfuzdur
Y. Aktimur

Adana
Söz hakkım mahfuz
A. Savrın

Amasya
Söz hakkım mahfuzdur
M. K. Karan

Burdur
N. Yavuzkan

Bursa
Söz hakkım mahfuzdur
A. Türkel

Bursa
Z. Uğur
İmzada bulunamadı

Erzurum
G. Karaca

Giresun
A. Cüceoğlu

İstanbul
V. Özarar

İzmir
1 nci maddesine muhali-
fim söz hakkım mahfuz.
İ. Gürsan

Kastamonu
Bâzı maddelere muhali-
fim. Söz hakkım mah-
fuzdur.
İ. H. Yılanhoğlu

Konya
K. Ataman

Konya
A. Kuzucu

Maras
Muhaliyim
A. Hüdayioğlu

Ordu
İ. Ağaoğlu

Rize
Söz hakkım mahfuz kal-
mak üzere
A. H. Güner

Siirt
H. Özgen

Sivas
R. Günay

Van
Ş. Köserisoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Gider Vergileri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler ilâ-ve edilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4 . 1 . 1961 tarihli ve 210 sayılı kanunla değişik 4 ncü maddesinin (a) ve (g) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Bâzi vasıta, alet, makine, cihaz ve malzeme :

a) II nci tablonun 3,4,5, ve 6 ncı pozisyonlarında yazılı vasıta, alet, makine, cihaz ve malzeme (gramofon plâkları hariç)

Tezyini seramik eşya :

g) Vazo, duvar tabağı ve heykelcik gibi seramikten mamul süs eşyası,

MADDE 2. — Aynı kanunun 4 ncü maddesinin sonuna aşağıdaki (m) fıkrası eklenmiştir :

Vergiden müstesna halı iplikleri :

m) I - Halı imâlinde kullanılmak üzere teslim edilen iki buçuk metrik numaraya kadar (2,5 dahil) strayhgarn iplikleri vergiden müstesnadır.

Bu istisna, Kurumlar Vergisine veya beyan esası üzerinden gelir vergisine tabi olup halı imal eden veya ilk maddesini vererek halı imâl ettiren müesseselere ve aynı konu ile iştigal eden kooperatiflere, ceza ve ıslah evleri atelyelerine yapılan teslimler hakkında uygulanır.

II - Müstahsıldan vergisiz halı ipliği satın almak veya kendi imal ettikleri iplikleri halı imâlinde kullanmak istiyen yukarıda 1 nci bendde yazılı müesseseler, buldukları yerlerin Ticaret Odası, Sanayi Odası veya Ticaret ve Sanayi Odasından özel bir muaflik belgesi alırlar ve bunu aynı yerin Vergi Dairesine tasdik ve tescil ettirirler.

Muaflik belgesinin şekil ve muhteviyatı ile

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Gider Vergileri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler ilâ-ve edilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümet tasarısının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ne tarzda kullanılacağı Maliye Bakanlığınca düzenlenir.

Vergiden müstesna iplik teslimleri muaflik belgesi sahiplerine yapılır. Bu nevi teslimlerin satış faturalarında, alıcının kimliği ile muaflik belgesinin yeri ve numarası ayrıca gösterilir ve imzası alınır.

Vergisiz halı ipliği satınalanlar, veya kendi imal ettikleri iplikleri halı imalinde kullananlar, muaflik belgesini aldıkları ticaret odası, veya ticaret ve sanayi odasına, her takvim yılı sonunda, bu iplikler hakkında hesap verirler.

Buna riayetsizlik halinde muaflik belgesi hükümsüz sayılır.

Vergisiz halı ipliği teslim eden müstahsıllar, İstihsal Vergisi beyannamesinde veya teslim tarihi itibariyle beyanname verme süresi içinde verecekleri ek bir beyannamede bu teslimlerinin miktar ve tutarı ile alıcının kimliğini, adresini ve muaflik belgesinin yeri ve numarasını ayrıca göstermek suretiyle bildirirler.

III - Yukarda 1 nci bend gereğince vergisiz olarak satınaldıkları iplikleri halı imalinde kullanılmıyarak her ne suretle olursa olsun satan veya başka bir maksat için kullananlar bu iplikleri ve vergisini satış veya kullanma tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili vergi dairesine beyan etmeye ve vergisini ödemeye mecburdurlar. Bu halde vergi, malın müstahsıldan teslim alındığı tarihe göre kanuni ödeme süresinin sona erdiği tarihten itibaren gecikme zammı ile birlikte tahsil olunur. Bu mecburiyete riayetsizlik halinde vergi, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tarh ve tahakkuk ettirilerek tahsil olunur.

MADDE 3. — Aynı kanunun 5 nci maddesinin (b) fıkrasına aşağıdaki hüküm eklenmiştir :
(Bu boyahanelerde, iplikler üzerinde aynı şartlarla kasarlama işleri yapılması halinde de muaflik devam eder.)

MADDE 4. — Aynı kanunun 15 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Bu kanunun 14 ve 15 nci maddelerine göre emsal satış bedelinin tâyininde Vergi Usul Kanununun 275 nci maddesinin 4 ncü fıkrası gereğince genel idare giderlerinden mamule düşen hissenin maliyete katılması mecburidir.

MADDE 2. — Hükümet tasarısının 3 ncü maddesi 2 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümet tasarının 4 ncü maddesi, 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 16 ncı maddesinin (e) fıkrası ile bu maddeye 210 sayılı Kanunla eklenen fıkra kaldırılarak yerlerine aşağıdaki fıkralar konulmuştur.

e) Her türlü cam ve cam eşyanın tesliminde sınaî muhasebe tutan müstahsılların ödedikleri dekorasyon ve süslemeye ait doğrudan doğruya işçilik ve malzeme giderleri ile sanatçı ücretleri,

(Bu hüküm porselenden sofraya ve mutfak takımlarının, tuvalet ve süs eşyalarının tesliminde de uygulanır.

Dekorasyon ve süsleme kavramına giren işleri tâyin ve tesbit etmeye Maliye ve Sanayi Bakanlıkları yetkilidir.)

f) Vergi matrahının emsal satış bedeli veya ücret olması hallerinde de bu madde hükümleri uygulanır.

MADDE 6. — Aynı kanunun 29 ncu maddesine aşağıdaki (k), (l) ve (m) fıkraları eklenmiştir :

k) Biçilmemiş veya toplanmamış her türlü tarım mahsulleriyle tarım hayvanları için akdolan ziraî sigortalar dolayısıyla alınan paralar,

l) Nükleer rizikolara karşı yapılan sigortalar dolayısıyla alınan paralar,

m) Esnaf Kefalet Kooperatiflerinin kefalet mektubu vermek suretiyle ortaklarına temin ettikleri krediler dolayısıyla bunlardan masraf karşılığı adıyla aldıkları paralar.

MADDE 7. — Aynı kanunun 36 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Pelli bir iş için kiralanan taşıtlarla kiralayana ait eşya ve şahısların taşınmasında vergi mükellefi taşıt sahibidir.

MADDE 8. — Aynı kanunun 210 sayılı Kanunla değişik 49 ncu maddesinin dahili safların ödeme süresi ile ilgili dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Gider Vergileri Kanununun 3 ncü maddesinin (b) fıkrasında yazılı şekilde teslim edilmiş maddelerin genel esaslara göre aylık olarak tahakkuk ettirilmiş vergileri bu maddelerden vücuda getirilmiş vergiye tabi olmayan mamullerin

MADDE 4. — Hükümet tasarısının 5 ncı maddesi, 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 29 ncu maddesine aşağıdaki (k), (l) ve (m) fıkraları eklenmiştir :

k) Biçilmemiş veya toplanmamış her türlü tarım mahsulleri ile tarım hayvanları için akdolan ziraî sigortalar dolayısıyla alınan paralar,

l) Nükleer rizikolara karşı yapılan sigortalar dolayısıyla alınan paralar,

m) Türkiye Halk Bankasınca Esnaf ve Sanatkârlar Kefalet Kooperatiflerinin kefaleti altında esnaf ve sanatkârlara verilen krediler dolayısıyla alınan paralarla bu kooperatiflerin ortaklarından masraf karşılığı altında aldıkları paralar.

MADDE 6. — Hükümet tasarısının 7 ncı maddesi, 6 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümet tasarısının 8 ncı maddesi, 7 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

satışları ile irtibatlandırılmak suretiyle ve bu mamullerin satıldığı ayı takibeden ayın 15 nci günü akşamına kadar aşağıdaki esaslara göre hesaplanarak ödenir :

a) Vergiye tabi olmıyan mâmullerin satıldığı ay içindeki satış bedelleri toplamı aynı ay sonuna kadar işletmede sarf edilen vergiye tabi maddelerin matrah toplamına nisbet edilir.

O ay içinde vergiye tabi madde sarf edilmiş ise nisbet yüzde yüz olarak nazara alınır.

b) Bulunan nisbet vergiye tabi maddelerin aynı ay sonuna kadar tahakkuk ettirilmiş vergilerin toplamına uygulanır. Bu uygulama sonunda bulunan meblâğ o ayın ödenecek İstihsal Vergisi miktarıdır.

c) Yukarıdaki fıkralara göre bulunan ödenecek vergi miktarı hiçbir zaman satış bedelinin % 50 sini aşamayacağı gibi mükellefin o aya kadar birikmiş vergi borçları toplamını da geçemez.

d) Veresiye satışlarda bu satışların bedelleri tahsil edildikleri ayın satış tutarlarına eklenir. Şu kadar ki, bu bedellerin satış tutarlarına eklenme süresi vergiye tabi olmayan malın teslimini takibeden aydan itibaren 6 ayı geçemez.

e) Vergilerini yukarıdaki esaslara göre ödeyen mükellefler vergiye tabi olmıyan mâmullerine ait satış bedellerini o ayın beyannamesinde ayrıca göstermeye mecburdurlar.

İsteyen mükellefler işletme için teslimlere ait vergilerini yukarıdaki ödeme usulüne bağlı olmıyarak bu teslimlerle ilgili beyannamenin verildiği ayı takibeden altıncı ayın sonuncu günü akşamına kadar ödeyebilirler. Bu usulü seçenler, keyfiyeti oldukları vergi dafresine bildirmeye ve birikmiş vergi borçlarını talepte buldukları ay içinde ödemeye mecburdurlar.

Yeniden nispi usulü seçenlerin birikmiş vergi borçları hakkında seçtikleri bu usule ait hükümler uygulanır.

MADDE 9. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tablonun (2/D) pozisyonunun (ii) fıkrası ile 4 . 1 . 1961 tarihli ve 210 sayılı Kanunla değişik (iii) fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu pozisyona E fıkrası eklenmiştir :

MADDE 8. — Aynı kanuna bağlı 1 numaralı tablonun (2/D) pozisyonunun (ii) fıkrası ile 28 . 2 . 1963 tarihli ve 187 sayılı Kanunla değişik (iii) fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu pozisyona (E) fıkrası eklenmiştir :

ii) Kapalı kaptaki alevlenme noktası 30 santigrat derece ve daha yukarı olup 55 santigrat dereceden aşağı olanlar veya 55 santigrat derece ve daha yukarı olup 250 santigrat dereceye kadar zayıf dâhil % 65 den fazlası takattür eden orta yağlar (1 kg. S. den) 24 Kr.

iii) Kapalı kaptaki alevlenme noktası 55 santigrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar:

a) Taktir mahsulü yakıtlar:

Kraking vukubulmadan % 80 den fazlası takattür edenler (1 Kg. S. den) 23 Kr.

b) Tortu yakıtlar:

Kraking vukubulmadan takattür eden kısmı % 80 den az olanlar (1 Kg. S. den) 23 Kr.

E) Sıvılandırılmış petrol gazı (L. P. G.): (1 Kg. S. den) 5 Kr.

MADDE 10. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tablonun 4 ncu pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

4. Plâstik maddeler :

Selüloz, albüminoit veya tabii reçinelerin türevleri veya sentez yoluyla veya sair suretlerle elde edilen sıvı, hamur, blok, parça, pıhtı, külçe, pul, toz, tüp, çubuk, profil, rulo, levha, yaprak, şerik, döküntü ve benzeri şekillerde suni plâstik ilk istihsal maddeleri % 40

MADDE 11. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tablonun 10 ncu pozisyonunun B fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı pozisyonun sonuna (F) fıkrası eklenmiştir :

B) Nebati lifi maddelerden imal edilen iplik, ip, kınnap, halat ve urganlar (Satınalınıp bitim ameliyesine tabi tutulanlar dâhil, üstüğü hariç) :

a) Kendirden, ketenden, sizalden, manilâdan mamul ip, kınnap, halat ve urganlar % 15

b) Pamuktan mamul dikiş ve nakış iplikleri % 18

c) Diğerleri % 30

F) Yukarıda A, B, C ve E fıkralarında yazılı lif nevelerinden mamul dikiş ve nakış ipliklerinin makara, mukavva ve benzerlerine sarılması işi, kendileri veya başkaları hesabına

ii) Kapalı kaptaki alevlenme noktası 30 santigrat derece ve daha yukarı olup 55 santigrat dereceden aşağı olanlar veya 55 santigrat derece ve daha yukarı olup 250 santigrat dereceye kadar zayıf dâhil % 65 ten fazlası takattür eden orta yağlar (1 kg. S. den) 24 Kr.

iii) Kapalı kaptaki alevlenme noktası 55 santigrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar:

a) Taktir mahsulü yakıtlar :

Kraking vukubulmadan % 80 den fazlası takattür edenler (1 kg. S. den) 23 Kr.

b) Tortu yakıtlar :

Kraking vuku bulmadan takattür eden kısmı % 80 den az olanlar (1 Kg. S. den) 23 Kr.

E) Sıvılandırılmış petrol gazı (L. P. G.) : (1 Kg. S. den) 5 Krş.

MADDE 9. — Hükümet tasarısının 10 ncu maddesi, 9 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümet tasarısının 11 ncu maddesi, 10 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin Teklifi

yapılanlar dâhil olmak üzere, bitim ameliyesi sayılmaz.

MADDE 12. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tabloya aşağıdaki 13 ncü pozisyon eklenmiştir :

13. İtiryat ve tuvalet maddeleri :

1. Gümrük Giriş Tarife Cetvellerinin 33 ncü faslında yazılı parfümler, kremler, her türlü pudralar, düzgünler, dudak ve yanak rujları, makyaj kalemleri, tırnak cilâları, briyantınlar, şampuanlar, saç boyaları ve diğerleri (Gülyağı, gülsuyu, kekikyağı, kolonya, losyon, diş macunları ve tozları, sabunları ve suları hariç) 30

2. Gümrük Giriş Tarife Cetvellerinin 34.01 pozisyonunda yazılı kalıp, toz, hamur, mayi halinde ve sair şekillerdeki tuvalet sabunları 15

MADDE 13. — Aynı kanuna bağlı IV numaralı tablonun 210 sayılı Kanunla değişik 13 ncü pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

13. Diğer maddeler :

Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 13 ve 25 nci fasıllarında yazılı maddeler ile (25 nci fasılda yazılı ilk maddelerden mamul eşya dâhil) 28 nci fasılının 28.02, 28.42, 28.54 ve 28.58 sayılı pozisyonlarındaki kükürt, sodyum karbonat kristalize, oksijenli su, damıtık su ve 30, 32, 34 (34.01 pozisyonundaki tuvalet sabunları I nci tabloya göre vergilendirilirler.) 35 ve 38 nci fasıllarında yazılı maddelerle 33 ncü fasılda yazılı gülyağı, gülsuyu, kekikyağı, kolonya, losyon, dişmacunları ve tozları, sabunları ve suları (Bu maddelerden I nci tabloya girenler o tablodaki pozisyonlara göre vergilendirilirler) 15

Kaldırılan hükümler

MADDE 14. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4 ncü maddesinin (h) işaretli fıkrası kaldırılmıştır.

Geçici Komisyonun Değiştirisi

MADDE 11. — Hükümet tasarısının 12 nci maddesi, 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Aynı kanuna bağlı IV numaralı Tablonun 4 ncü pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

4. Plâstik maddelerden mamul eşya (Başka maddelerle mürettep veya gayrimürettep) % 35

MADDE 13. — Hükümet tasarısının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan hükümler

MADDE 14. — Hükümet tasarısının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin Teklifi

Geçmiş dönemlere ait vergiler

GEÇİCİ MADDE 1. — 6802 sayılı Kanunun değişik 49 ncu maddesi gereğince, aynı kanunun 3 ncu maddesinin (b) fıkrasında yazılı şekildeki teslimlere ait henüz ödenmemiş vergiler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde ödenir.

Stok Vergisi

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunla İstihsal Vergisi nisbeti artırılmış olan gazyağı, motorin ve mazot Stok Vergisine tabidir.

Sözü edilen akar yakıtların ticareti ile işgal eden gerçek ve tüzel kişilerle bunların bilcümle şube, acenta, bayi, komisyoncu ve sair satıcıları, bu kanunun yayımı tarihinde anadepo, depo, ticarethane, mağaza ve tanklarında veya sair yerlerde veya yolda bulunan akar yakıtlarını miktar ve sıklıkları - yüz kilo ve daha aşağı miktarda olan gazyağı hariç - ve buldukları yerler itibariyle bir beyannameye kaydetmeye ve beyannameyi Maliye Bakanlığınca bu konuda yapılacak ilânı takibeden günün akşamına kadar bağlı oldukları yer vergi dairesine vermeye mecburdurlar.

Beyanname vermek mecburiyetinde olanlar, yukarıda zikrolunan kendilerine ait yerlerde mevcud olup başkalarına satılmış, fakat bedelleri henüz tahsil edilmemiş veya hibe edilmiş veya sair suretlerle mülkiyeti devredilmiş akar yakıtlarını da beyannamelerinde göstermeye mecburdurlar.

Vergi daireleri, beyan olunan gazyağının beher kilosu üzerinden 14 kuruş, motorin ve mazotun beher kilosundan 7 şer kuruş Stok Vergisi tarh ve tebliğ ederler.

Beyan üzerine tarh olunan stok vergisi, tebliğ tarihini takibeden ay başından itibaren iki ay içinde, her ay bir taksit olmak üzere iki eşit taksitte ödenir. Vâdesinde ödenmiyen vergiler hakkında Âmme alacaklarının tahsili usulü hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Süresinde beyanda bulunmayanların veya noksan beyanda bulunanların beyan etmedikleri veya noksan beyan ettikleri akar yakıtlara ait vergiler iki kat zamlı olarak tahsil olunur.

Geçici Komisyonun Değiştirisi

Geçmiş dönemlere ait vergiler

GEÇİCİ MADDE 1. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 3 ncu maddesinin (b) fıkrasında yazılı şekilde teslim edilmiş olup aynı kanunun değişik 49 ncu maddesi gereğince henüz ödenmemiş vergiler, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, ilk taksit süresi bu tarihten iki ay sonra olmak üzere beş eşit taksitte ödenir.

Stok Vergisi

GEÇİCİ MADDE 2. — Hükümet tasarısının geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin Teklifi

Cezalar hariç, Vergi Usul Kanununun diğer hükümleri bu Stok Vergisi hakkında da uygulanır.

MADDE 15. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

15 . 1 . 1964

Başbakan	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı
<i>İsmet İnönü</i>	<i>K. Satır</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. S. Omay</i>	<i>M. Yolaç</i>
Devlet Bakanı V.	Adalet Bakanı
<i>İ. S. Omay</i>	<i>S. Çumralı</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>İ. Sancar</i>	<i>O. Öztrak</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>K. Satır</i>	<i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>İ. Ökten</i>	<i>A. H. Onat</i>
Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
<i>F. İslimyeli</i>	<i>K. Demir</i>
Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>M. Yüceler</i>	<i>T. Şahin</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>F. Alpiskender</i>	<i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
<i>M. Erten</i>	<i>H. Oral</i>
Turizm ve Tanıtma Bakanı	İmar ve İskân Bakanı
<i>A. İ. Göğüş</i>	<i>C. Üzer</i>
Köy İşleri Bakanı	
<i>L. Yurdoğlu</i>	

Geçici Komisyonun Değiştirisi

Yürürlük tarihi

MADDE 15. — Hükümet tasarısının 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İcra yetkisi

MADDE 16. — Hükümet tasarısının 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.